

Delg. kvitto

Enligt sändlista

Förordnade om naturreservat för Ålidberget, Nordmalings kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Ålidberget
Nummer	2402176
Reg-DOS id	2010952
Natura 2000	Innefattar del av Lögdeälven, SE0810433
Kommun	Nordmaling
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Ca 6 km väster om Nordmaling, ekokarta 20J 1f, mittkoordinat: 1677041, 7056632
Naturgeografisk region	29 A: Kustslätter och dalar med finsediment kring Norra Bottenviken
Gräns	Se bifogad karta
Markägare	Enskilda
Fastigheter	Lögdeå 1:2, 1:4, 1:5, 1:6, 2:23, 2:56, 5:2, 5:3, 7:3, 7:14, 20:1, Mo 2:13, 2:15, 2:18, 2:22, 2:33, 2:34
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	69,2 ha
Skyddad produktiv skog	52,8 ha

Beskrivning av reservatet

Ålidberget ligger ca 6 km nordväst om Lögdeå och ca 10 km från havet i Nordmalingsfjärden. Området inkluderar Ålidbergets övre delar, bergets östsluttningar ner till Lögdeälven samt sedimentområden, branta nipor och raviner på ömse sidor om älven. Toppen av berget ligger ca 140 meter över havet och erbjuder fin utsikt över Lögdeälvens nedre delar och Nordmalingsfjärden. Lögdeälven, som har ett flackt meanderlopp genom området, ligger knappt 10 meter över havsytan.

Berggrunden inom reservatet består i huvudsak av fin- till medelkornig granit och granodiorit. I den södra delen av reservatet förekommer diorit samt ett smalt öst-västligt stråk med sur och basisk metavulkanit. Dessa bergarter är vanligen motståndskraftiga mot erosion. Det låglänta området kring Lögdeälven är ett resultat av rörelser i jordskorpan som skapat en spröd söndersprucken berggrund som inlandsisen haft lättare att bearbeta än omgivande

opåverkad berggrund. Nedre delen av Ålidbergets östsluttning täcks av finjordrika moräner och svallavlagringar. Successivt märks svallningen allt mer högre upp i sluttningen. Bergets övre delar domineras av hållmarker och mindre klapperstensfält med insprängda moränsänkor med produktiv skog. Delvis är terrängen mycket dramatisk med stora block, bergsstup och smala, 4-5 meter djupa, sprickdalar.

På de flacka sedimentplanen längs älven växer grovstammig gråalskog. Till stor del är den uppväxt på före detta slåtteraningar. Bitvis finns mycket stort inslag av lövträd som hägg, rönn och sälg. Tidvis svämmas markerna över under högvattenperioder och permanenta fuktdrag och sänkor med lövsumpskog förekommer närmast älven. Området har en örtrik markflora som domineras av högörsarter som strutbräken, älggräs och strätta. Skogen är i stort sett helt oskött och det finns gott om både stående och liggande döda lövträd i olika nedbrytningsfaser. De översta delarna av slåtteraningarna ligger på torrare marker och här har brukandet av marken fortgått under längre tid. Mindre delar av dessa raningsmarker är i tidigare igenväxningsstadier med en del grov gran och björk utmed dikeskanterna.

I de branta älvniporna ovanför slåtteraningarna tar en grovstammig och högvuxen barrblandskog vid. Skogen är på drygt 100 år med stort inslag av grova lövträd. Markvegetationen är mestadels frodig och örtdominerad med stort inslag av lågormbunkar i fältskiktet och gott om kranshakmossa i bottenskiktet. Flera välutbildade raviner skär djupt in i niporna. I ravinbottenarna dominerar en mycket frodig högörsvegetation och det förekommer rikligt med grova lövträd längs ravinkanterna.

Intill vägen i södra delen av reservatet finns ett område med högproduktiv, talldominerad skog på sandsediment. Området är till stor del tvåskiktat med viss underväxt av yngre gran. Enstaka tallöverståndare på uppemot 200 år förekommer.

I nedre delen av östsluttningen på Ålidberget växer en grov och högstammig grannaturskog. I landskapet finns flera flacka raviner. Delar av området är blockrikt med flera ursvallade blockområden och gott om större lavklädda stenbumlingar. I skogen finns stort inslag av grov asp, gråal, björk och sälg. Över hela sluttningen finns spridda lågor och stående döda träd, både av gran och av löv och i vissa partier är det mycket gott om gran- och tallågor i olika dimensioner och nedbrytningsklasser. Merparten av den döda veden är dock relativt färsk. Det finns inslag av spridda grova tallar som är ca 150 till 200 år gamla och har grova, vridna grenar och antydning till tillplattade kronor. Hela området är mycket hänglavsrikt och många av träden är helt draperade i garn- och skägglavar. Längre upp i sluttningen avtar skogens produktivitet och skogen blir mer tätvuxen och klenstammig. Bitvis finns även här inslag av asp och sälg samt spridda, oftast klena, tallöverståndare, som är ca 150-200 år gamla. Mot toppen av berget övergår barrblandskogen i en mycket vacker, gles hållmarkstallskog på 150 till 200 år och åtskilliga tallar är mellan 200-300 år gamla. Skogen är tydligt brandpräglad och det finns

ganska gott om brända stubbar efter tidigare bränder. Det finns också dungar med gammal senvuxen asp. Delvis är skogen här urskogsartad, särskilt i den södra delen.

Genom hela reservatet rinner Lögdeälven som är en av landets mest opåverkade skogsälvar. Inom reservatet har älven ett slingrande lopp med mestadels lugnflytande strömpartier. I Lögdeälven finns mycket skyddsvärda bestånd av flodpärlmussla, lax och öring.

Ålidbergets skogar har i liten utsträckning påverkats av modernt skogsbruk, vilket gör området gynnsamt för många växter, svampar och djur som är beroende av miljöer med skoglig kontinuitet. Inom området har följande rödlistade arter och signalarter påträffats (hotkategori inom parentes): gulporing (NT), kötticka, talticka, ullticka, lunglav (NT), njurlavar, stiftgelélav (NT), violettgrå tagellav (NT), kranshakmossa, rosmossa, ormbär, strutbräken, svart trolldruva, järpe, sparvuggla och tretåig hackspett (VU). Inom den del av Lögdeälven som ligger inom reservatet förekommer ett bestånd med flodpärlmussla (VU).

Uppe på hållmarksområdet på Ålidberget finns sju stenlagda gropar som vid Skogsstyrelsens kulturminnesinventering bedömts utgöra rester av gamla bosättningar. Längs med hela Lögdeälven finns spår av tidigare generationers brukande av området. De våta raningsmarkerna närmast älven har nyttjats för slåtter och på två platser finns igenväxande odlingsmark på hårdbacke. Ett par gamla förfallna lador finns i anslutning till slåtterraningarna. Rester av gamla gårdsgårdar och taggtrådstängsel visar på att skogen i nipbranterna troligen har nyttjats för skogsbyte långt fram i tiden. I reservatets skogar finns en del spår av äldre tiders skogsbruk i form av gamla stubbar med spår av manuella avverkningsmetoder.

Ålidberget är främst ett lokalt friluftsområde och används för jakt, svamp- och bärplockning. Lögdeälvsleden passerar genom reservatet intill Lögdeälvens västra strand och utnyttjas frekvent av sportfiskare och naturintresserade vandrare i området.

Natura 2000

Reservatet berörs av Lögdeälven som ingår i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden, (Natura 2000-id SE0810433). De naturtyper (livsmiljöer) som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ* (3210). Följande arter som finns upptagna i habitatdirektivet ska värnas inom området: Flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*).

Ärendets beredning

Ålidbergets naturvärden uppmärksammades först i samband med skogsvårdsstyrelsens rikstäckande nyckelbiotopsinventering varvid man avgränsade sju nyckelbiotoper och ett objekt med naturvärden inom området. I samband med planerade avverkningar i anslutning till dessa uppmärksammade skogsvårdsstyrelsen länsstyrelsen på möjligheten att göra ett sammanhängande naturreservat i området.

Länsstyrelsen gjorde under 2003 en översiktlig kartläggning av områdets naturvärdena och kom fram till att Ålidberget har så höga naturvärden att det bör skyddas som naturreservat. Naturvårdsverket tillstyrkte 2005-03-23 att länsstyrelsen påbörjar förhandlingar med berörda markägare för att bilda ett naturreservat av området.

Då avverkningar påbörjades inom det tänkta reservatsområdet under vårvintern 2005 beslutade länsstyrelsen 2005-04-15 om att bilda ett interimistiskt naturreservat av området för att hindra skador på områdets naturvärden. Beslutet överklagades av markägarna, men överklagan avvisades av regeringen 2006-02-16 som samtidigt förkortade interimtiden till att gälla i maximalt två år. Efter regeringsbeslutet har justeringar gjorts av områdets gränser, värderingar genomförts och förhandlingar om ersättning till berörda markägare påbörjats.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Ingen av remissinstanserna har inkommit med någon erinran mot reservatsbeslutet. Länsstyrelsen har beaktat remissinstansernas synpunkter i beslutet.

Syftet med reservatet

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara ett område med naturskog och dess biologiska mångfald i gynnsamt tillstånd genom att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer. Naturskogsstrukturer som död ved, gamla träd och god skiktning skall bibehållas, utvecklas och återskapas. Reservatet ska dessutom kunna nyttjas för rörligt friluftsliv, undervisning och forskning.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Motiv för beslutet

Områden med naturskog blir allt mer sällsynta i länet och att bevara dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga skogslandskapet är avgörande för att bevara dess ursprungliga flora och fauna. Inom den naturgeografiska region (29 a) där Ålidberget är beläget utgör arealen skyddad naturskog endast 0,7 % av den totala skogsmarksarealen. Högproduktiva grannaturskogar och lövnaturskogar utgör prioriterade skogstyper i skyddet av skogsområden. Ålidberget ligger dessutom i en trakt med flera andra värdefulla naturskogsområden vilket ytterligare förstärker områdets bevarandevärde. Reservatet är så stort att dess nuvarande karaktär kan bevaras och på sikt även utvecklas.

Länsstyrelsen bedömer att området är prioriterat enligt de nationella och regionala strategierna för skydd av skog. I och med detta beslut om naturreservat så skyddas 52,8 hektar produktiv skogsmark med höga naturvärden. Skyddet av detta område har stor betydelse för att miljömålet levande skogar ska nås.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk och andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är viktigt för bevarande av den biologiska mångfalden. Därför är detta, enligt länsstyrelsens uppfattning, ett område som i enlighet med miljöbalkens 1 kap 1 § bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap 4 §.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för bevarandet av den biologiska mångfalden och för allmänheten är stora och överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § ha länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet (7 kap 5 § miljöbalken)

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att inom reservatet

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, utföra till- eller påbyggnad samt ändra nyttjandet av byggnad eller annan anläggning för att tillgoda annat ändamål än det vartill den tidigare varit använd,
2. anlägga väg, mark-, vatten- eller luftledningar, undantag medges för underhåll av den enskilda väg som leder genom reservatet,

3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar mark- eller botten-topografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, borra, schakta, dika, dämna, utfylla, tippa och dumpa,
4. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd, undantag medges för röjning och underhåll av Lögdeälvsleden och befintliga kraftledningsgator,
5. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
6. framföra motordrivet fordon med undantag för på den bilväg som leder genom reservatet, undantag medges även för uttransport av fälld älg och för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller is,
7. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäingsmedel,

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap 5 § ska inte utgöra hinder för åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet enligt skötselplanen.

Föreskrifter om förpliktelse för fastighetsägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning av informationstavlor,
3. skötselåtgärder enligt skötselplan,
4. undersökningar och övervakning av områdets växt- och djurarter.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i övrigt, inom reservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att inom reservatet

1. framföra motordrivet fordon med undantag för på den bilväg som leder genom reservatet, undantag medges även för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller is,

2. störa djurlivet, t ex genom att klättra i boträd eller uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m,
3. göra åverkan på mark- eller växtlighet, döda, stående och liggande träd inräknade,
4. plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar med undantag för bär och matsvamp,
5. fånga eller insamla insekter och andra djur,
6. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning,
7. använda området för idrottsarrangemang eller organiserad motortrafik utan länsstyrelsens tillstånd,

Upplysningar

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar, och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är:

7 kap 29a-b §§ MB med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Enligt 29 kap 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Efter bildandet av naturreservatet omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen.

Lorentz Andersson

Henrik Sporrang

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Eskil Åberg, Västerlångvägen 3, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Hans-Olof Öhman, Rundviksvägen 3, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Gunilla Öhman, Östra Strandgatan 38 J, 903 33 Umeå; Rek + mb
Gun Ingeborg Gustafsson, Stallgatan 51, 914 33 Nordmaling; Rek + mb
Bengt Åberg, Rundviksvägen 22, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Jan Wiklund, Rundviksvägen 28, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Sture Johansson, Genvägen 2, 914 41 Rundvik; Rek + mb
Tore Johansson, Utåkersvägen 52, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Bertil Holmlund, Öselvägen 1, 120 47 Enskede Gård; Rek + mb
Gunnar Holmlunds dödsbo, c/o Gunilla Lundgren, GL Ekonomikonsult,
Kyrkogatan 3, 914 33 Nordmaling; Rek + mb
Mikael Holmberg, Bredvik 514, 914 91 Nordmaling; Rek + mb
Ingemar Forsberg, Mo 36, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Roland Forsberg, Mo 210, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Ove Eriksson, Mo 80, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Sven Jakobsson, Orrvägen 5, 904 20 Umeå; Rek + mb
Tore Nordlund, Mo 89, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Linnea Högländer, Mo 326, 914 92 Lögdeå; Rek + mb
Nordmalings kommun, 914 81 Nordmaling
EON Vattenkraft Sverige AB, Box 850, 851 24 Sundsvall
Ulf Marklund, Skogsstyrelsen, Box 284, 901 06 Umeå
Vägverket Region Norr, Box 809, 871 25 Luleå
Vilhelmina Norra Sameby, Lappudden, 910 94 Dikanäs
Vapstens sameby, Box 107, 920 64 Tärnaby
Naturskyddsföreningen i Västerbotten, c/o Torgny Forsgren,
Arvid Franklins väg 18, 921 35 Lycksele
Patrik Nygren, Västra Hökmark 232, 930 10 Lövsånger
Mo-Lögdeå fiskevårdsområde, c/o Lennart Nilsson, Mo 22, 914 92 Lögdeå
Lantmäterimyndigheten i AC-län, Box 3044, 903 02 Umeå
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Sthlm
SGU, Uppsala, Box 670, 751 28 Uppsala
Nils Stefansson, NA Stefansson AB, Kyrkogatan 16, 826 32 Söderhamn
Naturvårdsregistret